

EEN ADEMBENEMENDE REIS MET EIGEN CAMPER DOOR CENTRAAL AZIË! EEN REIS VAN 96 DAGEN DOOR 9 LANDEN.

DE OUDE ZIJDERROUTE DEEL 3

Tekst: Nardi Vaanholt en Marijke Hellema

Fotografie: Nancy Verheijen en Hans Schrijen

Turkmenistan – kamelen onderweg

OEZBEKISTAN

Het volgende land op de Zijderoute: Oezbekistan. Tot nu toe voor ons alleen bekend als het land waar geen diesel te krijgen is en waar de dochter van de president onlangs voor corruptie is opgepakt. Het land bestaat grotendeels uit steppe en woestijn, en een vruchtbaar gebied in het oosten, de Ferganavallei. Het is er in de zomer zeer warm en valt er erg weinig regen. We volgen in Oezbekistan de belangrijkste karavaanstedes aan de Oude Zijderoute: *Samarkand, Bukhara en Khiva.*

Wij staan om 9 uur aan de grens om het land te verlaten. Binnen twee uur heeft de douane ons Kirgizië uitgewerkt. Hoewel de afhandeling aan Oezbeekse kant correct gebeurt, schiet het niet op. Chinese vrachtwagens blijven steeds voorrang te krijgen. Het is al vijf uur als Oezbeekse douaniers de aanval op onze camper openen. De achterdeur moet open en een douanier tilt een van onze kratjes op. Helaas valt de bodem eronderuit en de inhoud van een lekkere fles witte wijn ligt op de grond. De visitatie is daarna meteen afgelopen. Wij kunnen doorrijden. Oezbekistan oogt direct anders dan Kirgizië: de steden zijn schoner, de huizen groter. Maar de wegen met de vele gaten blijven hetzelfde. Hoewel iedereen moe en uitgeput is door dit dagje grens, moeten wij nog twee uur rijden voordat wij een overnachtingsplek vinden. We belanden uiteindelijk op de parkeerplaats van een sportcomplex. Binnen de kortste keren is het dorp uitgelopen om de campers te bekijken en dan met name de camper van Hans en Nancy. Het is inmiddels half 9 en er moet nog gegeten worden. Wij zeggen nog tegen elkaar: "Als de politie komt, dan liever nu dan vannacht." Wij worden op onze wenken bedient. Negen man sterk arriveert waarvan vier in burger. Er wordt druk overlegd, wij mogen niet blijven staan. Onder politie escorte rijden wij de dertig kilometers terug naar een hotel met parkeerplaats, dat wil zeggen 'het bordes' van het hotel. Het is elf uur als wij weer in Andjan arriveren.

De bergpas die we rijden is mooi maar zit vol gaten. Kennelijk gaat de aanleg van een spoorlijn voor, maar daardoor is onze overnachtingsplek niet bereikbaar. Achter een paar heuveltjes landinwaarts vindt Nancy een nieuwe slaapplek. De eerste 25 liter diesel kan in de tank.

Samarkand

Vandaag rijden we naar Samarkand, 250 km over een deels redelijke weg. De Oezbeken hebben qua rijgedrag veel van de Kirgiziërs afgekeken of omgekeerd. Zoals op de snelweg de deur open doen omdat je moet spugen en met volle vaart achteruit de autoweg op rijden om alsnog de zojuist gemiste afslag te kunnen nemen. Met je groentekraam vlak aan de autoweg gaan staan zodat chauffeurs die iets willen kopen midden op de weg plotseling stoppen. Men kijkt dan echt niet in de achteruitkijkspiegel (als ze die al hebben) naar het achteropkomende verkeer. Toch komen wij heelhuids, wel opgehouden door vijf politiecontroles, in Samarkand aan. Een gedeelte van de binnenstad is afgezet vanwege een vijfdaags muziekfestival. De weg die wij moeten nemen naar ons hotel is door de afzetting niet bereikbaar. Wij hebben geen idee hoe wij er moeten komen en blijven op de agenten inpraten om ons door te laten. Zij verstaan geen woord van wat wij zeggen. Uiteindelijk zijn zij het zat en heffen even de versperring op. Maar de agenten op het volgende kruispunt zijn niet ingelicht en zien in volle vaart twee vrouwen in een busje over de lege weg aan zich voorbij flitsen. De verbazing op hun gezicht is vermakelijk. Wij verheugen ons om Samarkand te verkennen. Deze zeer belangrijke handelsplaats aan de zijderoute heeft in haar tweeduizendjarige geschiedenis vele perioden gekend van veroveringen, vernielingen en wederopbouw. De oude binnenstad staat vol met moskeeën, medresses (koran scholen), mausolea en oude begraafplaatsen. Een eerste verkenningsrondje door de stad doet ons beseffen hoe uniek het is om hier rond te lopen en al dat moois uitvoerig en op eigen houtje te kunnen bekijken.

Kruiden op de bazaar

Om 7 uur dwalen wij al rond het Registan. Het is aan alle kanten afgezet vanwege het naderende festival en het daarmee samenhangende bezoek van de president. Een tegenvaller voor ons omdat wij daardoor het Registan niet in kunnen. Alleen met kaartjes voor het festival kunnen wij er in, kaartjes die je echter niet kunt kopen. Hans en Nancy doen veel moeite bij de organisatie om kaartjes voor ons te bemachtigen en na heel veel inspanningen lukt het ze uiteindelijk. Er is een enorme bedrijvigheid in de stad: parken worden opgeknapt, de strepen op de weg extra gewit, de bloembakken gevuld met nieuwe plantjes. En dit alles omdat de president met zijn gevolg het International Music Sharq Taronalari komt bezoeken.

Gewone bezoekers worden die avond geweerd. Gelukkig kunnen wij vanavond nog genieten van een concert zonder president. Het immense Registan-plein is aan drie kanten omgeven door medresses. Het overdondert ons door zijn schoonheid en symmetrie. Wat een plek! Alexander de Grote schreef al "Alles wat ik heb gehoord over Samarkand is waar, behalve dat het nog mooier is dan ik mij had voorgesteld." Als iets later het festival begint en de lichtshow start, wordt het plein betoverend mooi. Wij weten niet waar wij moeten kijken. Wat een sprookje, steeds verandert de sfeer. Veel vrouwen lopen in lange glitterjurken. Wat zijn wij blij met onze kaartjes. Na afloop van het concert eten we nog een hapje. Wij zijn te opgewonden om te kunnen slapen.

Turkmenistan - oude autoverkoper bij bazaar

Buchara

Onze tweede stad op de zijderoute in Oezbekistan is Bukhara. Het is veel kleinschaliger dan Samarkand en een van de oudste steden in Centraal Azië.

Onze overnachtingsplaats achter een hotel ligt op loopafstand van het oude Bukhara. Mooier kan het niet. Al wandelend over de bazaar passeren wij de oudste moskee van centraal Azië (uit ongeveer de tiende eeuw), de Magok-i-Attari Moskee. We wandelen langs de oude lemen vestingmuur en bezoeken de schuin daartegen overliggende moskee Bolo Hauz uit 1712. Het beschilderde plafond in het voorportaal rust op twintig bewerkte houten zuilen en vormt een schitterende entree voor

Bukhara - Poi Kalyon minaret

Samarkand - Bibi Khanym moskee

Ashgabat - bizar hotel

de moskee.

Het is heerlijk om langere tijd op een plek te staan. De rust te hebben om over de bazaar te wandelen, in het hotel te internetten, te lezen, de auto schoon te maken, de laatste tank met diesel in de auto te gooien en de stad in te lopen zomaar om de sfeer te proeven. Wij realiseren ons zo vaak hoe bijzonder het is om met je eigen camper op zulke mooie plaatsen te staan.

Khiva

Onze aanvankelijke bedoeling om in twee dagen naar Khiva (Chiwa) te rijden brengen wij terug tot een dag om langer in Khiva te kunnen zijn. De 450 kilometers dwars door de woestijn vraagt enig doorzettingsvermogen van ons. Aan het einde van de middag komen wij in Khiva aan. Buiten de oude vestingmuren, ook hier op loopafstand van het stadje, is een kleine B&B met parkeerplaats. Hier zullen wij een paar dagen verblijven. De eigenaars, twee broers, zijn allerhartelijkst en blij verrast Nancy en Hans telkens weer terug te zien.

Het oude Khiva, gelegen binnen de vestingmuren die nog geheel in takt zijn, is niet groter dan 700 meter lang en 400 meter breed. Hierbinnen liggen moskeeën, mausolea, medresses en minaretten. Het oogt als een groot openluchtmuseum. Mooi is de Juma Moskee met zijn 213 houten bewerkte zuilen, waarschijnlijk oorspronkelijk behorend bij een paleis uit de tiende eeuw en in de achttiende eeuw weer opgebouwd. De bewerking van alle palen is verschillend. De vele gebouwen zijn allemaal gerestaureerd. Het kost niet veel moeite om je voor te stellen hoe dit stadje in de vijftiende eeuw het centrum was van een levendige handel in goederen uit alle windstreken. Nu doen de souvenirverkopers hun best hun waar te slijten. Er zijn mooie handbewerkte, aardewerken schalen en vele bontmutsen. Bij een temperatuur van 36 graden doet dit wat komisch aan. Wij vullen de dagen met steeds weer even het stadje inlopen, de bazaar bezoeken, theedrinken en genieten van de mensen om ons heen.

Khiva - oude stadsmuur

Bukhara - Mir-i- Arab medresse

Turkmenistan

Nadat wij hartelijk afscheid hebben genomen van de broers van de B&B vertrekken wij om 6 uur richting grens. Wij rijden zoals altijd bij grensovergangen in konvooi om samen de papierwinkel te kunnen afhandelen. Als wij om zeven uur arriveren blijkt de grens pas om 9 uur open te gaan. Dit in tegenstelling tot eerdere berichten. Eenmaal bin-

nen begint een uitgebreide discussie met de douaniers over een autoverzekering die wij bij het verlaten van Oezbekistan moesten afsluiten! Wij hebben allemaal een uitgebreide autoverzekering voor dit soort landen afgesloten in Nederland. Hoe wij ook redeneren en aantonen dat bij binnenkomst niemand iets gezegd heeft over de noodzaak van deze verzekering en dat het al helemaal onzinnig is een verzekering af te sluiten als je het land verlaat, er valt niet aan te ontkomen. Het ging daarbij niet om het geld (12 euro) maar om het principe, wij blijven tenslotte Nederlanders. Maar met principes kom je in een dictatoriale staat niet ver. Het is inmiddels 12 uur als wij voor de grens met Turkmenistan staan. Autobezitters en passagiers worden gescheiden. Na uren worden onze tassen gecontroleerd. Er is geen woord Engels bij. Een douanier vraagt of wij paf, paf bij ons hebben. Nee dat hebben wij niet! Uiteindelijk

mogen de bijrijders door. Ik ben in Turkmenistan, nu Marijke nog met de auto. Door vijf douaniers worden de auto's beklommen. Alles wordt overhoop gehaald: kisten, bedden, laden. Hans heeft het meest te verduren. De kisten boven op zijn auto moeten open. Deels is het nieuwsgierigheid, deels ook een vorm van machtsvertoon. De jongens lijken niet ouder dan 19 of 20 jaar. Als wij uiteindelijk de grens passeren zijn wij 210 dollar per koppel armer, elke loketafhandeling kost geld, zo ook de betaling zelf. Het is zes uur als wij met zijn allen de grens passeren. Welkom in Turkmenistan. Wij hebben een transitvisum. Wij mogen alleen de aangegeven hoofdweg berijden, moeten ons elke dag registreren, tenzij er in de wijde omgeving geen hotel is. Wij hebben vlak

Ashgabat - standbeeld president Niyasov

Samarkand - Registan

achter de grensovergang bij Dashoguz aan de weg geslapen en zijn niet lastig gevallen door politie of leger. Wij zijn benieuwd naar dit land waar wij in feite alleen doorheen rijden op weg naar Iran en zullen stoppen bij enkele highlights die aan de hoofdweg liggen.

Turkmenistan is twaalf keer zo groot als Nederland. Het grootste gedeelte van het land bestaat uit woestijn, de Karakum woestijn. Van de inwoners is 89% moslim. Ashgabat is de hoofdstad, in 1948 is deze stad door een aardbeving grotendeels verwoest en daarbij is tweederde van de bewoners omgekomen.

Tot 2006 had het land een dictatuur onder president Niyasov, wiens beleid gebaseerd was op verheerlijking van zichzelf. Hij liet duizenden standbeelden van zichzelf maken, waaronder honderd gouden. Hij veranderde de maanden en de dagen van de week in de namen van zijn familieleden. Hij stelde een nationale meloendag in, verbood bioscopen en opera's, liet alle ziekenhuizen, op één na, sluiten omdat er in zijn land geen zieken waren en nog veel meer van dit soort vreemde maatregelen. Ook richtte hij met de opbrengsten van gas en olie een hele nieuwe marmeren stad op in de woestijn: Ashgabat. Sloppenwijken werden zonder pardon gesloopt en ook nu is dat proces nog gaande. In 2006 is deze president tot ieders opluchting aan een hartaanval overleden. De nieuwe president voert langzaam hervormingen door. Hoewel het nu een republiek is, zie je overal nog dictatoriale trekken. Wij tanken, wisselen geld en kopen brood. Onze eerste levensbenodigdheden.

Derweze

Via de grote weg rijden wij dwars door de Karakum woestijn. Hoge temperaturen en slechte wegen vol met gaten. Plotselinge ribbels in de weg moeten je behoeden voor het in slaapvallen. Overbodige ingreep, de 'potholes' houden je vanzelf wel wakker. Je kunt ons letterlijk en figuurlijk uitwringen als wij aankomen op de plek waar wij overnachten. Een eindje van de weg, midden in het zand en voor onze campers nog net te doen.

De Krater van Derweze ligt zestien kilometer verderop en is alleen met 4x4-auto's bereikbaar. De brandende gaskrater, ook wel de poort naar de hel genoemd, is ontstaan toen Russische geologen in 1971 borend naar gas op een gasbel stuitte en de aarde instortte. Hierdoor ontstond een grote krater van 60 meter breed en 20 meter diep. Uit angst voor de ontsnapte giftige gassen staken ze het vuur aan en dachten dat het na een paar uur wel uitgebrand zou zijn. Niet dus, het brandt nog steeds. Hans gaat, nu het nog licht is, even het terrein verkennen en een aantal mensen gaan

mee. Zittend in zijn cabine vind ik de weg wel erg laag liggen. Wij zijn onderweg veel mensen tegengekomen die er heel wat voor over hadden om even in de grote truck te zitten. Het is onvoorstelbaar wat dit voertuig (en zijn bestuurder natuurlijk) allemaal kan. Bij schemer vertrekken wij met de twee 4x4-wagens richting krater. De Toyota Landcruiser van

Iris ploegt zich zonder problemen door het mulle zand. Eenmaal boven verrassen Nancy en Hans ons met een aangeklede borrel en heerlijke zelfgemaakte hapjes.

Het is ongelooflijk warm rond de kraterwand. Naarmate de avond vordert, wordt de krater spectaculairder. Wij blijven fotograferen. Het is een ideaal decor voor een krimi. Niets is er afgezet, een duwtje en je tegenstander is in rook opgegaan.

De weg terug naar onze campers gaat iets moeilijker. Het is aardedonker en daardoor moeilijker om de track terug te vinden. Maar uiteindelijk lukt het Iris weer op het goede spoor terecht te komen.

Oezbekistan – Fergana vallei

Ashgabat – één van de vele witte marmeren gebouwen

Ashgabat

Vroeg beginnen wij aan onze verdere tocht door de woestijn richting Ashgabat. Er is weinig verkeer, de paar vrachtwagens die ons passeren groeten ons met claxon geluiden. De grote pijpleiding die dwars door de woestijn is aangelegd zal wel dienen om het gas te transporteren. De spoorbaan lijkt nieuw, maar in de dagen dat wij door de Karakum woestijn reden hebben wij geen trein gezien. Wel poli-

tie en ongelofelijk veel troep en afval langs de kant van de weg. Vlak voor wij de hoofdstad binnenrijden zoeken wij naar een waterplek om onze auto te wassen. Helaas kunnen wij met onze emmers net niet bij het water komen. Een aardige Turkmeen vult onze emmers. De politie kan je bekeuren als jij met een vuile auto de stad binnenrijdt. Het komische is dat allerlei chauffeurs vlak voor de stad hun auto poetsen en het moet gezegd worden, je ziet geen vuile auto's; maar wel overal militairen en politie in de stad.

Even buiten het centrum van de stad kunnen wij op de parkeerplaats van een hotel staan mits wij allemaal een kamer nemen. Van slapen in de auto is geen sprake. Hans en Nancy hebben een probleem. Honden zijn in het hotel niet toegestaan en slapen in de auto mag ook niet. Uiteindelijk slapen zij dan toch in de auto, weliswaar zonder toestemming. De luxe van een douche, een tv (waarvan de zenders gecensureerd zijn) en wifi is aan ons wel besteed.

Wij bestellen een taxi en laten ons een uur door de stad rijden. Wij hebben nog nooit zoiets merkwaardigs gezien. Grote marmeren gebouwen in allerlei afmetingen en vormen, fontein en standbeelden, supermoderne winkelcentra die te duur zijn voor de gewone Turkmeen en overal, werkelijk overal camera's en politie. De stad is brandschoon, overal staan schitterende design vuilnisbakken en straatlantaarns.

Ongelooflijk veel hotels, veel teveel voor die 10.000 toeristen die Turkmenistan bezoeken. De beeltenis van de vorige president staat bijna op elke straathoek in brons of marmer. Er is erg veel groen aangeplant, er zijn diverse parken, alle fontein en sputters hebben water en spuiten. Je hebt niet het idee in een woestijnstad rond te rijden. Bij avond is alles verlicht wat verlicht kan worden. De stad moet imponeren en dat is gelukt.

Aan de rand van de stad wonen de gewone Turkmenen. De vrouwen vallen op door hun kleurrijke kleding en eigen interpretatie van het gebruik van de hoofddoek. Daarbij hebben de universiteiten en de scholen hun eigen uniformen. De kleur van de kleding geeft aan waar je onderwijs geniet, lager, middelbaar of universitair. Hier geen zwarte chadors maar een eigentijdse interpretatie van de kledingvoorschriften van de Islam.

Grensovergang

Aan het einde van de middag staan we voor de grensovergang van Turkmenistan naar Iran. We maken langs de kant van de weg ons bivak zodat wij de volgende morgen vroeg de grens over kunnen.

Aangezien alcohol in Iran verboden is, werken we de laatste voorraad bier en wijn weg. Ook bereiden we ons voor op de aangepaste kledingvoorschriften: sjaal, blouse tot over het achterwerk en met lange mouwen, broek tot over de enkels en dichte schoenen. We zijn benieuwd hoe ons dit zal vergaan!

LEES HET LAATSTE DEEL VAN DEZE REIS IN HET
VOLGENDE CAMPERREISMAGAZINE.

Khiva - poseren voor de oude stad

Khiva - Juma moskee

Khiva - handgeweven zijden tapijten

Gaskrater van Derweze

CAMPERINFO

ROUTE EN AFSTAND

De afstand van Vilnius tot Göreme bedraagt ongeveer 17.000 km. De route loopt door 9 landen. Afhankelijk van politieke of extreme weersomstandigheden kunnen zowel het aantal te bezoeken landen alsook de aantal kilometers wijzigen.

VOERTUIG

Een reis door Centraal Azië kan met bijna alle camper worden gereden. De camper moet natuurlijk in topconditie verkeren. Rijden op diesel is een must, goede vering en schokbrekers bieden veel voordelen, zo ook een behoorlijke bodemvrijheid. Het is noodzakelijk dat men voor meerdere dagen voor wat betreft eten, sanitair, water en stroom zelfvoorzienend kan zijn.

WEGEN

Het merendeel van de wegen op onze route zijn geasfalteerd. Slechts minder dan 3% van deze reis rijden we over niet geasfalteerde wegen. Vaak zijn de wegen te vergelijken met die van ons

in Europa, soms zelfs beter. Het asfalt in deze landen heeft vaak veel te lijden door de hoge temperaturen in de zomer en door de extreme winterse omstandigheden.

OVERNACHTEN

In Centraal Azië zijn nauwelijks campings. We staan op veilige overnachtingsplekken en dit zoveel mogelijk in de vrije natuur. Indien niet mogelijk bij hotels, kerken, sportcomplexen of gewoon op een parkeerplaats of iets dergelijks.

REISORGANISATIE

De Oude Zijderoute is een 'Individueel Begeleide Avontuurlijke Overland Reis'© van Expedition Far East die u met uw camper kunt maken. Camperreizen voor wie niet in een groep wil reizen.

www.expeditionfareast.com

CAMPERREIZEN

NAAR BIJZONDERE BESTEMMINGEN

MAROKKO	CENTRAAL AZIË
CHINA	TIBET
TURKIJE	IRAN
RUSLAND	OEZBEKISTAN
TURKMENISTAN	OEKRAÏNE
KAZACHSTAN	KIRGISTAN
	WIT-RUSLAND

Azië Ontdekken	170 dagen	2017
De Oude Zijderoute	96 dagen	2018
Beleef Marokko Puur	48 dagen	2017
Rusland Ontdekken	32 dagen	2018

www.expeditionfareast.com